

OCENIANIE KSZTAŁTUJĄCE

Czym jest?

Ocenianie kształtujące jest sposobem pracy nauczycieli i uczniów, który polega na systematycznej obserwacji przebiegu procesu uczenia się. Dzięki takiej obserwacji możliwa jest modyfikacja dalszych etapów nauczania i uczenia się, a także udzielanie dzieciom informacji zwrotnej, pomagającej im uczyć się samodzielnie lub z pomocą rodziców czy opiekunów. Dzięki temu podejściu uczniowie są bardziej zaangażowani w proces edukacyjny, a także bardziej świadomi, czego się uczą, w jakim to robią celu oraz jakie robią postępy. Taki proces pomaga uczniom usystematyzować wiedzę i zaplanować działania, które będą prowadziły do opanowania całego materiału i osiągnięcia wyznaczonych celów językowych.

Cele lekcji

Zgodnie z zasadami oceniania kształtującego uczniowie powinni być świadomi celów, do których dążą. Zadaniem nauczyciela jest sformułowanie tych celów w języku zrozumiałym dla uczniów i przedstawienie ich na początku zajęć. Cele lekcji są wyszczególnione w notatkach nauczyciela do każdej lekcji kursu *Tiger&Friends 1*. Nauczyciel powinien przygotować cele lekcji i rozdać je uczniom, aby mogli wkleić je do zeszytu na początku każdego zajęcia.

Kryteria sukcesu

Kryteria sukcesu, czyli NACOBZU (*Na co będę zwracać uwagę*), to narzędzie pomagające zarówno nauczycielowi jak i uczniowi monitorować postępy w nauce. Kryteria sukcesu opisują drobne kroki przydatne w dotarciu do głównego celu każdego rozdziału. Dzięki skonkretyzowaniu wymagań szczegółowych uczniowie widzą dokładniej, jaki materiał już opanowali i nad czym muszą jeszcze popracować. Pomaga to też uczniom w częściowym przejęciu kontroli nad własnym procesem uczenia się. Nauczyciel powinien przygotować kryteria sukcesu do każdego rozdziału i rozdać je uczniom, aby mogli wkleić je do zeszytu.

Samoocena

W ostatniej lekcji każdego rozdziału kursu *Tiger&Friends 1*, na podstawie kryteriów sukcesu, przeprowadzana jest samoocena (lub ocena koleżeńska), będąca ważnym elementem oceniania kształtującego. Uczy ona dzieci krytycznej ewaluacji swoich postępów i informuje je o tym, co już umieją, a co jeszcze muszą powtórzyć. Do samooceny uczniowie mogą wykorzystać podane wcześniej przez nauczyciela kryteria sukcesu. Kryteria samooceny muszą być jasne i szczegółowe. Zamiast ogólnej informacji, np.: *Znasz nazwy przyborów szkolnych*, należy określić dokładnie, o które przybory chodzi. Uczniowie mogą przyznać sobie po jednym punkcie za każdą zapamiętaną informację (np. nazwę przyboru szkolnego przedstawionego na rysunku).

Ocena koleżeńska

Alternatywą dla samooceny może być ocena koleżeńska. Czasem warto zastąpić samoocenę tą bardziej interaktywną formą sprawdzania postępów. Ocena koleżeńska pozwala uczniom sprawdzić wiedzę kolegi/koleżanki, a jednocześnie utrwalić własną. Jest to ocena aktualnego stanu wiedzy uczniów, a nie ostateczna ewaluacja postępów. Dlatego celem oceny koleżeńskiej nie jest wystawienie stopnia, lecz określenie tego, co uczeń już umie, i tego, nad czym jeszcze musi popracować. Przeprowadza się ją na podstawie wcześniej określonych kryteriów sukcesu. Ocenę koleżeńską najlepiej przeprowadzać w parach.

Pytania kluczowe

Na początku lub na końcu zajęć warto zadawać uczniom pytania kluczowe związane z celem lekcji. Pytania te mają za zadanie wzbudzenie ciekawości uczniów, zainteresowanie ich tematem zajęć i nakłonienie do samodzielnego myślenia. Pytania kierujemy do całej klasy, nie tylko do ochotników. Możemy pozwolić uczniom na przygotowanie odpowiedzi w parach. Przykładowe pytania kluczowe to: *Czy często pożyczasz przybory szkolne kolegom i koleżankom? Dlaczego? Co najbardziej lubisz robić w szkole? Uzasadnij odpowiedź. Którego ze zmysłów najbardziej by Ci brakowało? Co robisz by dbać o zdrowie?*

Informacja zwrotna

W ostatniej lekcji każdego rozdziału kursu *Tiger&Friends 1*, z wykorzystaniem kryteriów sukcesu, przeprowadzana jest samoocena (lub ocena koleżeńska). Na tej podstawie nauczyciel udziela uczniom informacji zwrotnej na temat ich postępów w nauce. Trafna i skuteczna informacja zwrotna to kluczowy element oceniania kształtującego. Informacja zwrotna musi być ściśle związana z kryteriami sukcesu. Dzięki niej uczniowie dowiadują się nie tylko o tym, co już potrafią i co jeszcze muszą poprawić, ale przede wszystkim, jak to osiągnąć. W tym celu nauczyciel powinien informować uczniów o metodach i technikach pomagających im pokonać lukę pomiędzy tym, co potrafią w danym momencie, a stanem pożądanym, np.: *Świetnie opanowałeś/opanowałaś osiem z dziewięciu nazw ubrań – zastanów się, z czym kojarzy ci się słowo “shorts”*. Informację zwrotną nauczyciel może także przekazywać dzieciom w czasie zajęć mówiąc, np.: *Dobrze wykonałeś/wykonałaś to zadanie*. Nauczyciel powinien jednocześnie docenić postępy i sukcesy dzieci, a także sugerować, jak mogą sobie one poradzić z pojawiającymi się w procesie nauki trudnościami.

OCENIANIE KSZTAŁTUJĄCE – *Tiger&Friends 1*, Teacher’s Resource File

Teacher’s Resource File do kursu *Tiger&Friends 1* zawiera materiały niezbędne do wprowadzenia oceniania kształtującego w klasie pierwszej szkoły podstawowej. Do każdego rozdziału przygotowane zostały **Kryteria sukcesu**, **Cele lekcji** oraz formularz z **Informacją zwrotną**.

Jak wykorzystać materiały w czasie roku szkolnego?

1. Przed rozpoczęciem pracy z każdym rozdziałem podręcznika skopiuj i rozdaj dzieciom **Kryteria sukcesu**. Możecie omówić, czego wspólnie się nauczą podczas pracy z danym rozdziałem. Poinformuj uczniów, że oceniane będą tylko elementy zawarte w Kryteriach sukcesu. Poproś dzieci, aby wkleiły kartkę z Kryteriami sukcesu do zeszytu.
2. Przed każdą lekcją skopiuj i rozdaj dzieciom **Cele lekcji**. Upewnij się, czy dzieci rozumieją, co jest celem każdego zajęcia. Pod koniec lekcji wraz z uczniami sprawdź, czy cel lekcji został osiągnięty.
3. Podczas zajęć obserwuj pracę uczniów i sprawdzaj ich postępy. Obserwacje pozwolą skuteczniej zaplanować działania na kolejnych lekcjach. Zadawaj pytania kluczowe i pozwól uczniom udzielać na nie odpowiedzi. Nie karz za błędne odpowiedzi.
4. Pomóż dzieciom dokonać samooceny. W ostatniej lekcji każdego rozdziału podręcznika, na podstawie Kryteriów sukcesu, przeprowadzana jest samoocena. Uczniowie mogą wykonać ją indywidualnie lub w parach. Jeśli podczas lekcji przeprowadzona zostanie ocena koleżeńska, zaproponuj dzieciom dokonanie samooceny w domu. W tym celu dzieci mogą wykorzystać wklejone do zeszytu Kryteria sukcesu.
5. Oceniając uczniów, pamiętaj, że ocenie podlegają tylko elementy zawarte w Kryteriach sukcesu.
6. Po skończeniu pracy z rozdziałem podręcznika wypełnij formularz z **Informacją zwrotną**. Wpisz imię i nazwisko dziecka, a następnie wybierz odpowiednią informację (np.: *Umiesz nazwać przybory szkolne lub: Powtórz nazwy przyborów szkolnych*). Usuń z formularza informację, której nie wybrałeś/nie wybrałaś. Informacja zwrotna jest sygnałem zarówno dla dziecka, jak i dla rodzica o tym, jakie treści dziecko już opanowało oraz nad jakimi aspektami jego nauki należy jeszcze popracować. Następnie wybierz z **Banku pomysłów** nie więcej niż dwa pomysły, które podpowiedzą dziecku, jak może poprawić to, z czym się zmagają, oraz w jakim kierunku może dalej się rozwijać. Zachęć rodziców, aby wykorzystywali pomysły z Informacji zwrotnej podczas zabawy z dzieckiem w domu.

Pamiętaj, że informacje zawarte w formularzu dotyczą jedynie postępów ucznia i są oceną rezultatów jego pracy, a nie oceną konkretnej osoby. Nie porównuj osiągnięć poszczególnych uczniów z osiągnięciami ich kolegów i koleżanek. Tworzenie wszelkiego rodzaju rankingów nie motywuje, lecz często zniechęca dzieci do nauki.

Pamiętaj, że dzięki pracy z Ocenianiem kształtującym uczniowie przejmują odpowiedzialność za swoje uczenie się. Ta umiejętność będzie im potrzebna w przyszłości, ponieważ człowiek uczy się przez całe życie.

